

Instructie voor de delegatie van het Koninkrijk der Nederlanden naar de 7e Ministeriële WTO conferentie te Genève, Zwitserland, d.d. 30 november – 2 december 2009

Van 30 november tot en met 2 december 2009 zal de 7e Ministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie (World Trade Organisation, WTO) plaatsvinden te Genève, Zwitserland.

De WTO bestaat sinds 1995 en is de opvolger van de GATT (General Agreement on Tariffs and Trade). De WTO is wereldwijd de enige organisatie die zich bezighoudt met internationale handelsregels. Momenteel zijn 153 landen lid van de WTO en een aanzienlijk aantal landen is in een toetredingsproces.

Het door de Directeur-generaal van de WTO, Pascal Lamy, aangegeven thema van de 7e Ministeriële Conferentie (MC7) betreft de WTO zelf, het mondiale handelssysteem en de huidige economische omstandigheden ("The WTO, the Multilateral Trading System and the Current Global Economic Environment"). De Doha Development Agenda (DDA, ook wel Doharonde) staat niet op de agenda. Desalniettemin is het van belang dat deze conferentie plaatsvindt – de laatste keer dat handelsministers elkaar op multilateraal niveau tijdens een reguliere ministeriële conferentie troffen was in 2005. Juist in tijden van economische crisis is het van belang de centrale positie van de WTO in het multilateraal handelssysteem te blijven onderstrepen. De WTO speelt niet alleen een belangrijke rol bij het controleren en tegengaan van protectionistische tendensen, maar biedt voor de 153 leden ook een platform om gezamenlijk van gedachten te wisselen over mogelijke remedies om de ernstige terugval in de wereldhandel in gunstige zin te beïnvloeden.

Naar verwachting zal in de wandelgangen wel over de DDA worden gesproken, ook omdat de G20 heeft aangegeven dat de ronde uiterlijk 2010 moet worden afgesloten. Begin 2010 zullen de G20 handelsministers bijeen komen. Nederland zal en marge van de MC7 in Genève waar mogelijk de boodschap blijven uitdragen dat spoedige afronding van de DDA noodzakelijk is en dat partijen zich daartoe constructief op moeten stellen. Gelet op de bijzondere problemen van de armste landen zou extra aandacht aan hun positie gegeven kunnen worden.

Voorzitterschap van MC7 is in handen van Chili dat momenteel voorzitter is van de Algemene Raad. Tijdens de tweede en derde dag van MC7, zullen er twee themasessies gehouden worden met als thema's: 1) Review WTO-activiteiten en 2) Bijdrage WTO aan herstel en groei economie en ontwikkeling.

Mogelijk organiseert het Zweedse voorzitterschap voor EU-coördinatie ook een RAZEB in Genève, maar naar verwachting niet dagelijks zoals tijdens DDA-onderhandelingen. Indien er geen RAZEB is zal de EU-coördinatie op niveau van handelscomité 133 leden plaatsvinden.

De conferentie zal afsluiten met een samenvatting van het Voorzitterschap. De verwachting is dat vele landen hun handelsminister zullen afvaardigen naar deze conferentie. De Nederlandse delegatie zal worden geleid door de Staatssecretaris van Economische Zaken. De ambtelijke delegatie zal bestaan uit een

afvaardiging van de Ministeries van Economische zaken, van Buitenlandse Zaken / Ontwikkelingssamenwerking, en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Nu er geen formele onderhandelingen in het kader van de Doharonde zullen plaatsvinden zal de delegatie klein zijn.

Tijdens MC7 zal naar verwachting (de voorlopige agenda wordt op 23 oktober a.s. in Algemene Raad van de WTO vastgesteld) over een aantal onderwerpen aan de Ministers worden gerapporteerd. Deze vloeien voort uit eerdere ministeriële conferenties (o.a. MC6 in HongKong in 2005). Het gaat om de volgende onderwerpen:

1) Katoen (ontwikkelingsaspecten);

Over katoen werd in HongKong (2005) door WTO-leden afgesproken de ontwikkelingshulp aan de katoensector in ontwikkelingslanden te intensiveren. Sindsdien wordt de steun aan de katoensector door de WTO gemonitord, en lijkt de steun aan deze katoenlanden goed van de grond te zijn gekomen. Voorwaarde voor steun aan de katoenproductie in ontwikkelingslanden is dat subsidies in de VS en andere landen worden beperkt.

Verwachte behandeling: Aan MC7 zal worden gerapporteerd over de voortgang in dit kader. Naar verwachting zullen ontwikkelingslanden een hernieuwde oproep doen voor steun aan deze sector. De Nederlandse delegatie kan dit ondersteunen en zou hierbij de katoenlanden kunnen oproepen ook zelf de nodige verbeteringen door te voeren in de organisatie van hun katoenproductieketens.

2) Kleine en Kwetsbare Economieën;

In HongKong (2005) kwamen WTO-leden overeen om de flexibiliteiten te onderzoeken voor Kleine en Kwetsbare Economieën (Small and Vulnerable Economies, SVE's), zonder daarbij een sub-categorie van WTO-leden te creëren. Het voorstel van de SVE's, onder leiding van Barbados, daterend van juli 2006 bevatte concrete suggesties voor flexibiliteiten, waaronder: een 'two-track approach' met een monitor-functie voor het Committee on Trade and Development, technische assistentie, hervormingen op nationale regelgeving naar capaciteit.

Verwachte behandeling: Aan MC7 zal gerapporteerd worden over de stand van zaken en gezien het uitblijven van consensus op dit punt zal de MC7 het onderwerp naar verwachting opnieuw agenderen voor behandeling op de volgende Ministeriële Conferentie.

3) Handel, tekorten en financiën;

De werkgroep voor handel, tekorten en financiën is opgericht tijdens de Doha ministeriële in november 2001 en rapporteert hoe handel een bijdrage kan leveren aan de oplossing van financiële instabiliteit en het schuldenpatroon van ontwikkelingslanden en Minst Ontwikkelde Landen (MOLs). De werkgroep is sinds het begin van de kredietcrisis vooral actief met onderzoek naar hoe de recente financiële onrust van invloed is op handel, schulden en financiering. Hierbij wordt onder meer gekeken naar de liquiditeit van banken, het G20 implementatiepakket en prijsstabiliteit. De door de WTO aangezwengelde discussie over het wegvallen van handelsfinanciering heeft inmiddels geleid tot het IFC Global Trade

Liquidity Program. Hiermee wordt in lage inkomenslanden (Bruto Nationaal Inkomen per hoofd is minder dan \$ 975) met een kapitaal van USD 4 miljard naar verwachting USD 30 miljard aan handel gefinancierd over twee jaar. Nederland heeft hieraan 50 mln USD bijgedragen.

Verwachte behandeling: Aan MC7 zal gerapporteerd worden over voortgang in het comité en naar waarschijnlijkheid zal MC7 het onderwerp opnieuw agenderen voor behandeling op de volgende Ministeriële Conferentie. De werkgroep zal zich bovendien gaan bezinnen op haar rol nadat het financiële herstel zich heeft ingezet. De Nederlandse delegatie kan dit ondersteunen.

4) Handel en Technologie-overdracht;

Ook in de HongKong verklaring van 2005 werd het belang van technologie voor ontwikkeling nog eens onderstreept en het mandaat voor continuering van het betreffende Comité verlengd. De vraag die in het comité wordt behandeld is hoe technologieoverdracht van rijke landen naar arme landen bevorderd kan worden en effectiever kan worden ingezet om de deelname van ontwikkelingslanden aan het internationale handelsverkeer te bevorderen.

Verwachte behandeling: De MC7 zal gerapporteerd worden over de voortgang.

Nederland steunt het streven naar revitalisatie aangezien dit onderwerp van groot belang kan zijn voor het gestelde doel, mits effectief uitgewerkt. Nederland zou in dit verband kunnen verwijzen naar de verhoogde urgentie om technologie overdracht te bevorderen met het oog op de voedsel- en klimaatcrisis en pleiten voor verbetering van de toegang tot octrooidatabanken voor arme landen. Daarnaast biedt het faciliteren van directe buitenlandse investeringen vaak ook kansen voor het bevorderen van technologieoverdracht. Met het oog op de huidige crises kan nog eens verwezen worden naar de bestaande flexibiliteiten in het TRIPS-verdrag (Agreement on Trade-Related aspects of Intellectual Property rights) bij het afwegen van private en publieke belangen. Voor het realiseren van lokale innovatie die nodig is voor armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling is toegang tot ontwikkelingsrelevante internationale kennis een cruciale voorwaarde.

5) Voortgang onder Doha paragraaf 19 over TRIPS;

Met het afsluiten van de Doha verklaring (in 2001) heeft de TRIPS Raad de opdracht gekregen om de relatie tussen het TRIPS akkoord en de conventie over biologische diversiteit, bescherming van traditionele kennis en folklore, en andere relevante ontwikkelingsaspecten te onderzoeken. Bij dit punt staat het niveau van bescherming van geografische indicaties (GI's) centraal. Er spelen 2 zaken: 1) de wens om een multilateraal register voor wijnen en alcoholische dranken te creëren, en 2) uitbreiding van het hogere beschermingsniveau voor wijnen en alcoholische dranken naar andere producten beschermd door een geografische indicatie. De discussie speelt zich momenteel af tussen in grote meerderheid zijnde voorstanders van deze punten (110 WTO leden, inclusief 27 EU Lidstaten) en aantal tegenstanders (o.a. VS, Canada, Japan, Australië, Nieuw-Zeeland). De voorstanders deden daartoe op 18 juli 2008 een gezamenlijk voorstel waarin nog een derde punt is opgenomen (disclosure requirement bij octrooi aanvragen, TNC/W/52). Tegenstanders wijzen een parallelle

discussie over de drie onderwerpen af op basis van het ontbreken van een onderhandelingsmandaat.

Verwachte behandeling: Aan de MC7 zal gerapporteerd worden over de stand van zaken, maar gezien het uitblijven van consensus op dit punt en het feit dat DDA-onderhandelingen niet op de agenda staan zal de MC7 het onderwerp naar verwachting opnieuw agenderen voor behandeling op de volgende Ministeriële Conferentie.

6) Coherentie

Nederland is voorstander van intensivering van de samenwerking tussen WTO, IMF en Wereldbank zoals omschreven in het coherentiemandaat uit de Marrakesh Verklaring. De recente voedselprijzen crisis, gevolgd door financiële en economische crises, onderstreept dat alleen een samenhangende globale aanpak met elkaar ondersteunende handels-, financierings- en economische maatregelen kansen biedt op een effectieve bestrijding van de economische neergang en de toename van armoede en honger.

Verwachte behandeling: Aan de MC7 zal gerapporteerd worden over de stand van zaken.

Naar verwachting worden de volgende drie onderwerpen ter besluitvorming voorgelegd aan MC7.

7) E-commerce;

Voor e-commerce (handel over internet) hanteren WTO-leden de huidige afspraak om geen douanebelasting te heffen op elektronische overboeking. Onder de E-commerce werkgroep werd de afgelopen jaren o.m. gediscussieerd over de relatie tot de General agreement on trade in services (GATS), en over de classificatie van de producten die op internet worden verhandeld (goederen, diensten, of een nieuwe categorie). Momenteel is nog geen consensus over verlenging van het moratorium op het heffen van douanebelasting op e-commerce.

Verwachte behandeling: Het onderwerp staat geagendeerd en er zijn reeds 151 landen (WTO-leden) die voor verlenging zijn van het moratorium tot en met volgende ministeriële conferentie. Alleen Cuba en Ecuador zijn nog niet overtuigd. De Nederlandse delegatie kan verlenging van dit moratorium ondersteunen, omdat dit bijdraagt aan verdere groei van de handel over internet en omdat door gebrekkige regelgeving en ontbreken van statistische gegevens over e-commerce het heffen van belasting momenteel ook praktisch niet haalbaar is. Een eventuele heffing zou kunnen leiden tot toename van lasten voor producenten en consumenten en dat leidt tot minder handel en ontwikkeling.

8) TRIPS non-violation complaints;

Een uitstaande zaak onder het TRIPS-verdrag is de vraag of ook zonder verdragsschending de geschillencommissie kan worden ingeschakeld. Voor goederen en diensten is dit wél het geval, maar WTO-leden spraken af om deze regel *nog niet* toe te passen op intellectuele eigendomszaken onder TRIPS. Dit 'moratorium' – i.e. de afspraak om zonder verdragsschending geen TRIPS-zaken in de geschillencommissie toe te staan – staat sinds

1995, maar werd sindsdien telkens verlengd. De meeste WTO-leden zouden graag een permanent of ten minste verlengd moratorium zien, doch enkele leden (met name VS) zien het moratorium graag verlopen om schendingen van intellectueel eigendomsrechten veelvuldiger te kunnen aanpakken.

Verwachte behandeling: De MC7 zal worden gerapporteerd over de voortgang en gevraagd worden een besluit te nemen over verlenging of verloop van het moratorium. Op dit moment lijkt er consensus onder de 153 zijn voor een compromis om een verlenging van het moratorium met vijf jaar (in plaats van verloop of permanente instelling van het moratorium). De Nederlandse delegatie kan verlenging van dit moratorium steunen.

9) Verbetering van WTO: India heeft een voorstel gedaan om in het algemeen te onderzoeken waar WTO op praktische wijze kan worden verbeterd. Er wordt dan gekeken naar het functioneren van WTO-secretariaat en lichamen (comités), en verbeteren van efficiëntie en transparantie.

Verwachte behandeling: Het Indiase voorstel zal mogelijk voor beslissing aan de MC7 worden voorgelegd indien het voorstel voldoende steun krijgt. De Europese Commissie (EC) steunt inmiddels namens de EU het voorstel, en de kans op besluitname lijkt te groeien. Nederland steunt het Indiase voorstel om in het algemeen te onderzoeken waar WTO op praktische wijze kan worden verbeterd.

Twee themasessies:

1. Review WTO activiteiten

Tijdens deze werksessie zal het werkprogramma dat door WTO sinds de vorige ministeriële is uitgevoerd worden besproken. Daartoe zullen de reeds in de Algemene Vergadering (mid-november) besproken jaarrapporten van de verschillende committees als basis dienen. Tevens zal de monitoringrol van WTO in samenwerking met OESO en UNCTAD aan de orde komen. Deze monitoring leidt tot genoemde protectionisme rapporten ter informatie van de G20-landen.

Wellicht wordt hier ook verder gesproken over mogelijke invulling van het voornoemde Indiase voorstel om in het algemeen te onderzoeken waar WTO op praktische wijze kan worden verbeterd.

Nederland zou kunnen pleiten voor versterking van de beleidsmatige samenwerking met de ILO. De waarde hiervan bleek recentelijk weer bij een gezamenlijke presentatie door WTO en ILO van onderzoek waarbij bleek dat veel informele werkgelegenheid de mogelijkheden voor een land vermindert om handelsopeningen te gebruiken.

Tevens zal Nederland aandacht vragen voor de wenselijkheid van bespreking in de WTO van duurzaamheidsnormen die onderdeel uitmaken van het non trade concerns (NTC)-beleid (bijv. over biobrandstoffen, kinderarbeid, dierenwelzijn, duurzaam en legaal hout, klimaat). Bepleit zou kunnen worden om deze normen aan te wijzen als onderdeel van een post-Doha agenda. De wijze van het aan de orde stellen van non trade concerns (NTC's) moet passen binnen de afgesproken

kaders (Kabinetsvisie NTC's en handelsbeleid', Kamerstukken II, 2008/09, 26 485, nr. 68).

2. Bijdrage WTO aan herstel en groei economie en ontwikkeling.

Onder deze themasessie zal worden gesproken over hoe handel (meer in bijzonder de WTO) kan bijdragen aan herstel van de wereldeconomie. Handel voor hele wereld van belang, en voor handelsland Nederland in het bijzonder. Door WTO geraamde 10% daling wereldhandel voor 2009 betekent ongeveer 3% daling van het Nederlandse BNP. In veel ontwikkelingslanden heeft de crisis een zeer groot effect en leidt het tot miljoenen mensen die terugvallen onder het bestaansminimum van \$1 besteedbaar inkomen per dag. De effecten van de crisis worden versterkt door handelsbelemmerende en –versturende maatregelen. Juist in economisch moeilijke tijden bestaat de neiging om eigen industrie en eigen werknemers te beschermen en om markten af te schermen of bij aanbestedingen eigen bedrijven voor te trekken. Internationale voorbeelden daarvan zijn bijv. 'Buy American' en 'Buy Chinese'. Nederland en de EU hebben steeds hiertegen geprotesteerd. Ontwikkelingslanden zijn extra kwetsbaar voor dit type maatregelen. Ook steunmaatregelen voor bijv. banken kunnen het 'level playing field' in hun nadeel aantasten. Protectionisme belemmert vrije en *faire* handel en economische groei en kan de crisis verdiepen door het vertrouwen in herstel te beschadigen. Zelfs een ogenschijnlijk beperkte protectionistische maatregel kan een schadelijk sneeuwbaaleffect van acties en reacties veroorzaken. De Nederlandse delegatie zal het nut van vrije handel voor herstel van de wereldeconomie benadrukken en feit dat in bijzonder rekening moet worden gehouden met de belangen en de wensen van ontwikkelingslanden. Dit sluit aan bij de belofte van de G20 landen om geen handelsbelemmerende maatregelen te nemen, alsmede de door de G20 gegenereerde \$ 250 miljard aan korte termijn financieringsinstrumenten ten behoeve van de handelsfinanciering. Politieke aandacht voor handelskredieten is essentieel.

Onder deze werksessie zal mogelijk een eerder door Argentinië en Ecuador ingediend voorstel (d.d. 09 oktober, WT/GC/W/609) over 'de financiële en economische crisis en de rol van de WTO' aan de Algemene Vergadering, nu verder aan de MC voorgelegd worden ter bespreking. Argentinië en Ecuador zullen mogelijk om een besluit van de Algemene Vergadering vragen om 'uitgebreide en transparante consultaties met WTO-leden en relevante internationale instituties over de methodologie voor een analyse van fiscale stimulus- en financiële steun-pakketten' te starten.

Het conceptbesluit volgt op een eerdere voorstel van India/Argentinië/Zuid-Afrika (besproken in CTFS op 23 september) om het WTO secretariaat een analyse laten uitvoeren over de impact van financiële steunprogramma's op handel in financiële diensten, met name op ontwikkelingslanden. In eerste reacties ontvingen de drie landen brede steun, doch onder meer de Europese Commissie en de VS steunen dit niet. De Commissie vindt dat duplicatie met het Trade Policy Review Body (TPRB) van het WTO-secretariaat voorkomen dient te worden. De TPRB monitort en beoordeelt reeds de stimuluspakketten als deel van de reguliere (Voor EU en de VS jaarlijkse) Trade Policy Reviews en in het kader van protectionismerrapporten die voor de G20 worden opgesteld. Nederland ziet geen noodzaak voor dubbele rapportage en de Nederlandse delegatie zal het voorstel van Argentinië en Ecuador dan ook niet steunen.